

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 14. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: Onsdag den 20. december 2017

Tidspunkt: Mødet startede kl. 10.53

Sted: Vær. 2-133

Til stede: Erik Christensen (S), formand, Kenneth Kristensen Berth (DF), næstformand, Jan E. Jørgensen (V), Rasmus Jarlov (KF), Peter Hummelgaard Thomsen (S), Søren Søndergaard (EL) og Rasmus Nordqvist (ALT)

Desuden deltog: statsminister Lars Løkke Rasmussen

Punkt 1. Afrapportering fra møde i Det Europæiske Råd den 14. december 2017 og møde i Det Europæiske Råd (art. 50) den 15. december 2017

Det Europæiske Råd 14/12-17 – bilag 12 (retningslinjer fra mødet i DER (artikel 50) 15/12-17)

Det Europæiske Råd 14/12-17 – bilag 11 (konklusioner fra mødet i DER 14/12-17)

Det Europæiske Råd 14/12-17 – bilag 8 (opfølgning vedr. rapport vedr. fase 1 af artikel 50-forhandlingerne)

Det Europæiske Råd 14/12-17 – bilag 4 (rapport vedr. fase 1 af artikel 50-forhandlingerne)

Statsministeren: Der var møde torsdag og fredag i sidste uge, og selve topmødet torsdag bød på en række tunge emner: forsvar, migration og den økonomiske og monetære union – dvs. tre områder, hvor Danmark har et forbehold. Alt i alt var det et godt møde med en bred dagsorden og gode og ærlige diskussioner. Der var ikke mange tunge konklusioner, men det var der heller ikke stillet i udsigt, da mange af de svære emner er i proces. Torsdag startede med en drøftelse om forsvar, derefter en om EU's sociale dimension, uddannelse og kultur. Under middagsdrøftelsen var der fokus på migration og udenrigspolitiske emner. Fredag var der et eurotopmøde i udvidet format og dernæst artikel 50-format om Brexit.

Forsvar

Drøftelsen om forsvar forløb uden overraskelser. NATO's generalsekretær, der har fået forlænget sin mandatperiode, var inviteret til den del af mødet. Han glædede sig over, at EU og NATO er kommet tættere på hinanden. Det er vi også tilfredse med. Der blev under drøftelserne lagt stor vægt på vigtigheden af, at EU og NATO skal komplementere hinanden – ikke konkurrere. Det er også et synspunkt, som vi bakker fuldt op om.

Der er 25 lande, der deltager i EU's nye forstærkede forsvarssamarbejde, PESCO. De benyttede anledningen til at markere lanceringen med en kort ceremoni og vil nu starte arbejdet med at fylde PESCO ud med konkrete projekter. Vi står udenfor på grund af forsvarsforbeholdet, men mener grundlæggende, at det er en god idé, og at det også kommer Danmark til gavn, at EU styrker fokus på europæisk sikkerhed.

Kenneth Kristensen Berth sagde, at statsministeren havde lagt vægt på, at EU i forsvarssammenhæng ikke skal overtage opgaver fra NATO, men var det korrekt forstået, at en af prioriteterne i PESCO var, at EU-landene skal handle mere forsvarsmateriel sammen og købe mindre i USA? Hvordan kunne det undgå at udfordre det gode forhold EU og NATO imellem, hvis en del af NATO går sammen for at handle med hinanden uden at inddrage USA?

Statsministeren svarede, at et forsvarssamarbejde skulle være supplerende og komplementerende, og at der derfor heller ikke var lagt op til, at man skulle udvikle en EU-hær. Det var korrekt, at der var et industripolitisk perspektiv, men han mente ikke, at det var i konflikt med NATO. Det handlede om at opbygge en passende kapacitet, og det forekom naturligt i EU at diskutere, hvordan man kan understøtte industriudviklingen i Europa og bidrage til at skabe arbejdspladser. Den del af samarbejdet, der ikke var forsvarsforholdsramt, ville Danmark interessere sig for – også af hensyn til den danske industri.

Den sociale dimension, uddannelse og kultur

Drøftelsen om den sociale dimension, uddannelse og kultur forløb også som forventet. For så vidt angår den sociale dimension, koncentrerede drøftelserne sig bl.a. om den rolle, som dimensionen skal spille på europæisk plan. Nogle foreslog, at den sociale dimension skal spille stærkere ind i det europæiske semester, så der kommer en mere sikker proces med, hvordan man driver det for. Andre, og det er cirka der, det danske synspunkt ligger, synes, at man skal holde semesteret fokuseret.

Kompromiset blev, at Kommissionen skal fremsætte et forslag om opfølgning på landenes implementering af den sociale søjle. Det vender vi tilbage til i marts, når Kommissionen kommer med sit udspil. Det er under alle omstændigheder en god idé at finde ud af, hvordan man opretholder fokus og pres på sagen.

For så vidt angår uddannelse og kultur, er der mange, der lægger vægt på, at det er national kompetence, men alligevel er der enighed om, at uddannelse er et område, hvor EU bør bidrage, har bidraget og kan bidrage mere til at fremme samarbejdet på tværs af EU-landene og dermed også øge vores samlede vidensniveau og konkurrenceevne. Der er fremlagt en række konkrete ideer – bl.a. om at styrke Erasmus-programmet og netværket mellem europæiske universiteter. Der er også et ønske om større fokus på undervisning i fremmedsprog og om gensidig anerkendelse af diplomer. Situationen er den, at vi har bedt Kommissionen om at fremlægge konkrete henstillinger i løbet af foråret 2018, og når forslagene er tilgængelige, vender vi naturligvis tilbage til udvalget i overensstemmelse med den sædvanlige procedure.

Klima

Endelig blev der på fransk foranledning vedtaget konklusioner om klima med et helt naturligt afsæt i det klimatopmøde, der fandt sted i Paris tidligere samme uge. Konklusionerne lægger vægt på vigtigheden af at få implementeret Parisaftalen, og det bakker regeringen i sagens natur op om.

Søren Søndergaard var tilfreds med, at man på topmødet blev enige om at stå last og brast om Parisaftalen. Det fordrede dog initiativer, og så vidt han forstod, var man ikke nået frem til et resultat på vedvarende energi. Var der sikkerhed for, at EU vil nå sine mål? Eller risikerede man, at Danmark pludselig skal gøre en hel masse, fordi andre lande nægter at gøre noget? Kunne statsministeren give en mere dybdegående vurdering af, hvor man stod? Hvad skulle der til for at nå målene, og havde alle lande erklæret sig enige i at gøre det, der skal til?

Statsministeren var ikke fuldt ud opdateret på mødet mellem klima- og energiministrene, men det var korrekt, at der stadig var en byrdefordelingsdiskussion. Der var en abstrakt enighed om, at EU skal levere, og en diskussion om, hvem der skal levere hvad. Den danske minister havde hentet et mandat om at skærpe ambitionsniveauet, og sagen var i proces.

Søren Søndergaard spurgte, om der på samme måde, som EU var gået i stå med hensyn til fordeling af flygtninge, også var en risiko for, at det gik i sort i forhold til klimaet? Altså, at man ikke overholdt Parisaftalen, eller at Danmark får en gigantisk regning, fordi nogle lande ikke vil være med? Kunne statsministeren fornemme, om der var en reel vilje til at bidrage, eller om det meste var snak?

Statsministeren påpegede, at EU er aftalesubjektet i Parisaftalen. Man havde påtaget sig nogle forpligtelser, og de var nu i enighed bekræftet efter en åben diskussion. Det ændrede ikke ved den underliggende diskussion om byrdefordeling, og den var endnu ikke konkluderet. Der var nogle interessekonflikter, men det var trods alt på stats- og regeringschefsniveau og også med en ny polsk statsminister ved bordet, at teksten var aftalt.

Migration

Om aftenen var der en drøftelse om migration. Man arbejder på sagen, men samlet set flytter det hele sig stille og roligt den rigtige vej. Der var enighed om, at udfordringen er kommet for at blive, og at det derfor også bør have en større prioritet i EU's budget. I dag håndteres meget ved hjælp af frivillige bevillinger igennem f.eks. EU-Afrika-trustfonden, som Danmark yder et pænt stort bidrag til. Danmark er faktisk blandt de lande, der giver absolut mest i absolutte termer. Jeg har også selv advokeret for, at det vil være fornuftigt med en mere stabil finansiering, når man skal forhandle den flerårige finansielle ramme, så vores indsats i Middelhavet og Afrika ikke beror på frivillige bidrag. Der er en abstrakt enighed om, at det bliver svært, når man skal forhandle budgetter – specielt i en situation, hvor nettobidragsyderen Storbritannien forsvinder, og hvor der er mange konkurrerende hensyn. Grundlæggende er det fint, at der er en konsensus om, at det vil være godt med

mere stabile bevillinger. Diskussionen tog sit udgangspunkt i den note, som Donald Tusk havde præsenteret, og som også blev vendt, da jeg var her i udvalget sidst. Den beskriver tvungen omfordeling af asylansøgere som ineffektiv og som noget, der har skabt uforholdsmæssig megen splittelse mellem EU-landene. Man må konstatere, at den analyse blev bekræftet under diskussionen, fordi den viste, at der er en forskellig opfattelse af spørgsmålet. Derfor nåede vi som forudset heller ikke frem til en konklusion, udover at vi skal vende tilbage til spørgsmålet til marts med det mål, som allerede er aftalt, nemlig at vi i første halvdel af 2018 ved konsensus skal prøve at finde en løsning.

Fra dansk side er det vores opfattelse, at det er at starte i det forkerte hjørne at diskutere omfordeling. I stedet bør vi fokusere på at finde ud af, hvad vi gør noget ved problemet, så det bliver mindre, frem for at diskutere hvordan vi flytter rundt på det. Løsningen er en kombination af at sikre ydre grænser, arbejde for aftaler om hjemsendelse/tilbagesendelse, styrke grænseforvaltning, bekæmpe menneskesmugling/menneskehandel og have mere fokus på beskyttelse af flygtninge i deres nærområder. Sidst, men ikke mindst, skal man arbejde med de bagvedliggende årsager til migration i et stærkere partnerskab med de lande, der generer migration. Det er vores synspunkt, og vi har i øvrigt et forbehold, der gør, at vi ikke kan deltage i en sådan ordning, hvis den bliver obligatorisk. Diskussionen splitter som sagt landene: På den ene side er der lande, der har taget rigtig mange asylansøgere, og som lægger meget stor vægt på, at alle bærer en del af byrden, hvis der engang i fremtiden skulle opstå en stor flygtningekrise igen. Nogle lande synes, at andre er kommet for nemt om ved det hele og ikke har været solidariske, og har derfor et meget stærkt ønske om at finde en mekanisme, der kan afhjælpe de lande, der måtte blive særlig hårdt ramt i situationer, hvor et stort antal reelle flygtninge ankommer til Europa. Der er andre lande, der grundlæggende ikke ønsker at forpligte sig gennem en tvungen omfordelingsordning, og der er også nogle, for hvem en omfordelingsordning ikke nødvendigvis løser problemerne. Så er der problemet med sekundære flytninger, som man også har set eksempler på bl.a. i de baltiske lande, der har taget folk ind på de kvoter, der tidligere er aftalt, og som de facto ikke har kunnet holde på folk. Jeg synes, at det er meget vigtigt at holde fokus på, at der tales om en omfordelingsmekanisme for flygtninge – ikke migranter. Hvis vi ser på de aktuelle udfordringer, er det vel sådan, at 90-95 pct. af de mennesker, der kommer ad den centrale middelhavsrute til Italien, ikke er personer, der har udsigt til asyl, og som derfor under alle omstændigheder ikke kan indgå i en omfordelingsmekanisme.

Man kan forestille sig mange forskellige modeller og tale om, hvornår en model skal igangsættes. Der er ikke enighed om noget i Rådet endnu. Hvis der skulle findes en kompromisløsning, vil tvungen omfordeling formentlig blive det sidste trin i den fasemodel, der alene anvendes i en krisesituation og dermed udgør en mulighed, der kun i yderste konsekvens bringes i anvendelse. Så kan man diskutere, hvad betydningen er. Det kan måske have en politisk betydning, at der er mulighed for at undgå situationen gennem kollektivt engagement. Nu må vi se, hvordan det hele udvikler sig, men der er ikke lagt op til nogen stor debat i sagen endnu. På grund af retsforbeholdet kan Danmark ikke være med til at vedtage et forslag om at integrere en omfordelingsmekanisme i Dublinforordningen, men det siger også sig selv, at denne sag har potentiale til at rumme kæmpe udfordringer for Danmark, hvis den skulle ende med at blive konkluderet på en måde, så vi ikke kan opretholde

vores parallelaftale om Dublinforordningen. Det er altså en sag, vi følger rigtig tæt, og som jeg forudser, vi kommer til at vende tilbage til i foråret.

Kenneth Kristensen Berth ville gerne vide, om Tusks forslag havde været genstand for debat. Der havde været meget ballade op til mødet, og den græske kommissær havde beskyldt Tusk for at være antieuropæisk.

Søren Søndergaard kom ind på de aftaler, der var lavet med forskellige despotiske regimer for at holde flygtninge væk fra EU. Det havde de syriske flygtninge, der enten ikke kunne komme ud af Syrien, fordi Tyrkiet lukkede grænsen, eller som fik tæsk og blev frarøvet deres ejendele, hvis de kom over grænsen, betalt for. For flygtninge i lejre i Grækenland var perspektivet også uklart. EU gav penge til Grækenland, og så sad flygtninge i lukkede lejre, hvor forholdene mildest talt ikke var i orden. Hvad ville man gøre? Man kunne eventuelt forestille sig, at nogle af de lande, der ikke ville tage flygtninge, kunne bidrage. Han henviste i øvrigt til rapporten fra Amnesty International om Libyen, hvor der blev nævnt noget om, at EU havde blod på hænderne. Overgrebene i landet var voldsomme, så når man talte migration, talte man vel ikke bare om fordeling, men også om, hvad der skulle ske med de mennesker, der led under konsekvenserne af den førte politik. Var der nogle meldinger om det?

Statsministeren mente, at Tusks forslag snarere kunne kaldes en analyse, der pegede på, at diskussionen om en omfordeling splittede landene og derfor ikke var et effektivt instrument. Det havde mange ved middagsdrøftelsen også forholdt sig til, men der havde ikke været en ophedet diskussion om Tusks formuleringer. Hvis man ville indlede en stor debat, kunne man spørge: "Hvad gør vi så"? Giver fri adgang, fordi der er lande, hvis styreformer ikke passer til vores billede af, hvad der er ret og rimeligt? Hvis Grækenland administrativt ikke kan følge op på den græsk-tyrkiske aftale og få ekspederet sager ved de græske domstole, så folk kan sendes tilbage til Tyrkiet, skal man så bare lukke alle ind i Europa? Nej, man skulle forholde sig til realiteterne, og situationen var den, at der både var et flygtningepres og et migrationspres. Hvis 95 pct. af dem, der kom via den centrale middelhavsrute, var illegale migranter, kunne man ikke bare lade døren stå åben. Man arbejdede på løsning: en kombination af at passe på de ydre grænser, lave aftaler med lande om hjemtagelse og strategiske partnerskaber om investering og udvikling, der skaber en bedre økonomisk situation, så folk ikke i samme grad er ansporet til at flytte sig, investere i bedre faciliteter i nærområderne og understøtte f.eks. et land som Libyen, der også er under pres sydfra. Der blev dagligt fløjet 500-700 personer ud af Libyen til andre afrikanske lande. Der var nødt til at være en holistisk tilgang, hvis det skulle virke. Det hele ville blive kaotisk, hvis man valgte bare at lukke folk ind, fordi man ikke kunne tilbyde ordentlige vilkår i nærområderne. Og valgte man at lukke helt af, ville der opstå menneskelige katastrofer.

Der ville ikke komme en konklusion på debatten nu, men tingene flyttede sig den rigtige vej. Forståelsen i Europa for, at man ikke bare kan lukke sig om sig selv, men må engagere sig også økonomisk og udviklingsmæssigt i Afrika, var stigende. Visegradlandene, der ikke brød sig om en tvungen omfordeling, var i stigende grad parate til at gøre noget andet, og

på EU-Afrika-topmødet havde der været en anden og meget mere klar dialog end 2 år tidligere.

Søren Søndergaard påstod ikke, at problemerne kunne løses i et snuptag. Der var ulemper ligegyldigt hvad. Flertallet bag et ja til flygtningeaftalen med Tyrkiet havde sagt, at de ville sørge for, at der kom personel ned til lejrene etc., og alligevel var man nu ude i det værste frygtscenarie. Man stod midt i endnu en vinter, hvor flygtninge skulle opholde sig der uden at få deres sager behandlet. Han kunne godt acceptere, at flygtningeaftalen blev til af god vilje, men der var jo forpligtelser forbundet med den.

Statsministeren påpegede, at Danmark bidrog til EASO-missionen og i Grækenland, og at man i Frontex-regi havde tilbudt 10.000 mandedage i 2018 år svarende til 3,7 pct. af den samlede anmodning fra Frontex til medlemslandene. Danmark bidrog til EU-Afrika-trustfonden og havde lige givet en bevilling på 30 mio. kr., der placerede Danmark i den absolutte top målt i absolutte ressourcer. Derfor var der også moralsk habitus nok til at sige, at andre skulle handle. Alting kom med en pris, og der skulle leveres både i forhold til Tyrkiet for at afhjælpe presset der, og så var der selvfølgelig også udfordringen i forhold til Grækenland og Afrika.

Jerusalem og Rusland

Under middagen bragte flere lande også de seneste amerikanske udmeldinger om Jerusalem op. Der var enighed om at vedtage en helt kort konklusionstekst, der fastslår, at EU's positioner er uforandrede, altså at vi fortsat støtter en tostatsløsning, og at EU's holdning til Jerusalem i den kontekst forbliver den samme. Så gav Merkel og Macron en status over situationen i det østlige Ukraine og fremskridtene i implementeringen af Minskaftalerne. Dem var der jo ikke mange af, så der var bred enighed om, at sanktionerne mod Rusland, der udløber i januar, forlænges med yderligere 6 måneder.

Eurotopmøde/bankunionen

Fredag morgen mødtes vi til et særligt eurotopmøde, hvor alle 27 lande var med. Draghi, formanden for Den Europæiske Centralbank, og den afgangende hollandske euroformand Dijsselbloem gav til en start en redegørelse for den økonomiske situation og de foreløbige drøftelser i den udvidede eurogruppe om den videre vej frem. Jeg mener, at det er særlig relevant at hæfte sig ved, at Draghi sådan set kunne tegne et billede af, at det faktisk går ganske godt med økonomien. Vi havde en overordnet drøftelse om videreudviklingen af ØMU'en og færdiggørelsen af bankunionen. Der var bred enighed om, at man skal prioritere at få bankunionen færdiggjort, men til gengæld meget forskellige holdninger til de ørige elementer i ØMU-pakken. Der blev ikke truffet nogen konkrete beslutninger. Der var et ønske fra nogle landes side om at fortsætte drøftelserne i løbet af foråret i et lukket format – dvs. blandt eurolandene. Der var andre, inklusive mig, der ikke særlig overraskende argumenterede for et udvidet format. Konklusionen blev, at Tusk nu skal afsøge muligheden for et nyt eurotopmøde allerede til marts. Den tidslinje, der fortsat ligger, går ud på, at der skal tages konkrete beslutninger om videreudviklingen af ØMU'en på Det Europæiske Råd

i juni 2018. Man kan sætte et lille spørgsmålstegn ved merværdien af allerede om 3 måneder og på det samme grundlag at tage en diskussion igen, men det er der altså et ønske om.

Kenneth Kristensen Berth havde bemærket, at statsministeren efter topmødet kom med sin hidtil klareste udmelding om, at regeringen hældte til at støtte bankunionen. Hvad holdt statsministeren tilbage fra helhjertet at sige ja til, at Danmark skal være med? Hvad skulle der gå galt for, at regeringen ikke ville støtte dansk deltagelse?

Statsministeren svarede, at regeringen havde besluttet at sætte gang i en analyse, som samler op på erfaringerne indtil videre og med henblik på, at man i 2019 kan træffe en endelig beslutning. Det var klart, at det ikke gav mening at lave en analyse, hvis regeringen mente, at Danmark uanset hvad ikke skulle være med.

Brexit

Endelig var der et møde om Brexit-forhandlingerne i EU-27-format. Der var bred enighed om, at der er opnået tilstrækkelige fremskridt i forhandlingerne om de væsentligste bodelingssemner: det finansielle mellemværende, borgerrettigheder og Irland/Nordirland-spørgsmålet. Der var derfor også en beslutning om at flytte forhandlingerne ind i fase 2. Det er meget positivt, men betyder ingenlunde, at man kan læne sig tilbage. Dels er bodelings-spørgsmålet endnu ikke færdigt, dels venter der generelt svære forhandlinger forude. Det vil tage flere år at forhandle en fremadrettet permanent relation på plads, ikke mindst en ambitiøs frihandelsaftale, og derfor var der også på topmødet enighed om hurtigt at starte forhandlinger om en overgangsordning, så vi ikke risikerer at stå uden et juridisk grundlag eller i et tomrum, når Storbritannien forlader EU den 30. marts 2019. De interne EU-27-forberedelser er sat i gang, og planen er at vedtage konkrete forhandlingsdirektiver for overgangsordninger i januar og for retningslinjerne for det fremtidige forhold til Storbritannien i marts.

Søren Søndergaard ville gerne vide, hvad logikken var i, at der i anden fase af Brexit-forhandlingerne ikke kunne laves aftaler om fremtiden, men at fokus var på behandlingen af EU's forhandlingslinje. Besværliggjorde det ikke forhandlingerne, at man ikke kunne lægge nogle klare spor ud, så det forbliver en overraskelse til efter fase 2, om man kan lave en aftale?

Statsministeren slog fast, at Storbritannien ved udgangen af marts 2019 gik over til at blive et tredjeland, som EU kan lave aftaler med. Under alle omstændigheder vil der blive brug for en overgangsordning og en politisk aftale, der danner rammen for det fremadrettede engagement. Det er en ekstremt kompleks sag, hvor hundredvis af Storbritanniens aftaler med EU og resten af verden vil bortfalde. Afsættet var, at man ønskede den tættest mulige relation samt balancerede rettigheder og pligter, men det hele afhang også af, hvad Storbritannien vil.

Søren Søndergaard sagde, at Storbritanniens fremtid i forhold til Europol var af stor vigtighed for Danmark, og at Danmarks interesser ikke nødvendigvis var parallelle med andre EU-landes. Derfor var der behov for en snarlig diskussion om, hvordan man kunne forfølge de danske interesser. Han opfordrede til, at den mødekreds, der blev nedsat for at følge sagen, skulle indkaldes, så man kunne gå mere i dybden.

Statsministeren svarede, at der var dannet et format, der også var forankret hos udenrigsministeren, til at følge Brexit. Han kendte ikke de præcise processer, men ville gerne videreformidle, at der var et ønske om et snarligt statusmøde. Det var klart, at Danmark havde en stærk interesse i at følge forhandlingerne med Storbritannien, og helt overordnet ville den danske tilgang være at holde Storbritannien så tæt på som muligt i alle henseender, så længe det er balanceret med rettigheder og pligter. Det var endnu ikke klart, hvad Storbritannien ville, og hvordan man kunne få en balance i aftalerelationerne. Det var også en spændende diskussion om nytteværdien af indre marked. Alle forstår, at hvis man har adgang for produkter fra Storbritannien, uden at de er underlagt miljø- og fødevarestandarder, veterinærkontrol og tilsyn etc., vil det forringe konkurrencesituationen for egne virksomheder og blive usikkert for forbrugerne. Hvis man har en ikkeeksisterende grænse mellem Nordirland og Irland, hvor alt bare kan køres ind, uden at man skal lave op til EU-vedtagne miljøregler, får man hurtigt en debat om dumpning af produkter, der ikke lever op til standarder. Alting kommer med en pris: Det indre marked har sine udfordringer og problemer, men man kan trods alt være sikker på, at varerne i køleboksen er af en standard, der er europæisk accepteret. Statsministeren rundede af med at sige, at han helt ærligt troede, at der var stadig var mange i Storbritannien, der endnu ikke havde forstået kompleksiteten i den proces, de har begivet sig ud i.

Mødet sluttede kl. 11.53